

IVN EELDE-PATERSWOLDE & VRIES
STEENUILENWERKGROEP VOOR
VRIES/DONDEREN/YDE/WINDE/BUNNE/
PEIZE/EELDE/PATERSWOLDE

beleef de natuur!

Coördinatoren:

Ronand Valstar (Vries) : 0620150223/kolenva1@ziggo.nl

Roel Rijskamp (Eelde-Paterswolde: 0653980312/roel.rijskamp@gmail.com

Volg ons op Twitter : @steenuilen

Verder : websites van IVNEelde-Paterswolde.nl/Steenuilenwerkgroep en
IVNVries.nl/Steenuilenwerkgroep

NIEUWSBRIEF 8, december 2021

Alweer een merkwaardig jaar....

Voor het tweede achtereenvolgende jaar hadden we te maken met de beperkingen tengevolge van de anti- corona maatregelen.

Voor de geluidsinventarisatie vielen die beperkingen wel mee, maar in broed- en naseizoen -tijdens de bezoeken aan de kastadressen- moesten we er weer ernstig rekening mee houden.

We hebben daardoor ook geen goed beeld gekregen van het aantal broedgevallen en uitgevlogen jongen in onze regio.

In Peize -lees het verslag van Ger Brink- lijkt echter alles nog ten goede gekeerd. Mogelijk gaat er in Donderen ook weer gebroed worden (zie verslag Ronand Valstar).

Een vreemd voorval deed zich voor in Bunne: een lokatie die vrijwel altijd jongen oplevert, gaf met vier eieren een gunstig signaal af. Echter.... op het moment dat we jongen verwachtten, bleken alle eieren uit de kast verdwenen. De Steenmarter krijgt dan al gauw de schuld (dit dier blijkt immers een eierrover), maar hoe hij met ei en al uit de kast kan komen, is een groot raadsel...

Bekend is ook dat Steenuilen soms zelf eieren uit de kast halen en die opeten.

Het raadsel verspreidde zich via de sociale media en voor we het wisten stond RTV Drenthe op de stoep om er een korte reportage over de maken.

(Foto: Bert Kwant)

Anne van der Zijpp staat op lokatie een verslaggever van RTV Drenthe te woord tijdens een life-uitzending juni 2021 over de verdwenen eieren in Bunne

Over publiciteit hadden we trouwens dit jaar niet te klagen: uitgebreide artikelen in de Krant van Tynaarlo en Dorpsklanken besteedden aandacht aan ons beschermingswerk.

Om onze kasten zo optimaal mogelijk op het nieuwe seizoen voor te bereiden zijn ze vrijwel alle schoongemaakt of vervangen. Het is geweldig dat we een timmergroep hebben die nieuwe kasten maakt, dan wel oude, nog bruikbare opknapt. Hulde! En natuurlijk ook grote dank aan de provinciale werkgroep STUD die ons elk jaar voorziet van de nieuwste kasten: dit keer met uitneembaar sluisje.

Tenslotte: een kleine verandering in de samenstelling van onze werkgroep. Anne van der Zijpp neemt afscheid als coördinator namens de afdeling IVN Eelde -Paterswolde. Roel Rijskamp neemt het stokje van hem over, vandaar ook dat u zijn naam in de aanhef van deze brief ziet staan.

Wij wensen u mooie feestdagen en een tot ziens in een hopelijk prachtig steenuilenjaar....

(Anne van der Zijpp)

Een korte terugblik op het jaar 2021

Het tweede jaar waarin corona ons als sub-werkgroep Steenuilen Peize parten speelt.

Op onze rondes in januari en mei krijgen we niet al te hoopvolle signalen. Weinig (4 à 5) contactgeluiden (reacties op een afgespeelde territoriumroep van het mannetje) in januari. We zijn inmiddels al wel zover dat het al dan niet horen van een contactgeluid geen garantie is dat er een broedpaar zit, maar ook geen garantie dat die er niet zit. Dus is onze hoop gevestigd op onze rondes in mei, de controle op broedparen in de kasten. In die rondes krijgen we te horen dat er een tweetal zekere broedparen in ons gebied zit. Groot is de teleurstelling als één van die broedparen een van de ouders verliest. Als dat het vrouwtje is, gaat het broedsel met zekerheid verloren. Het mannetje neemt nl niet de taak van de broedende ouder over, althans hij sleept wel voedsel aan, maar is niet in staat de jongen te voeren. In ons geval bleek dus dat het vrouwtje verloren is geraakt.

In september en oktober wacht dan de grote verrassing. Enthousiaste geluiden van bewoners. Deze geluiden variëren van: “nog nooit zoveel uilen gehoord als het laatste jaar” tot “twee broedparen onder de pannen” en: “we hebben zelfs die volwassen uilen in één keer gezien”. Dit laatste is alleen mogelijk als de uilen familie van elkaar zijn. Niet familie gerelateerde uilen zullen elkaar niet in hun territorium dulden. Deze territoria beslaan toch snel enkele honderden meters tot een kilometer. Aan de Verkavelingsweg en het einde van de Boerlaan zijn duidelijk tekenen van de aanwezigheid van Steenuilen. Gevonden veren zijn eenduidig afkomstig van een of meerdere steenuilen. Deze geluiden sterken ons in de gedachte dat we op de goede weg zijn en dat er mogelijk 4 tot 5 broedparen aanwezig geweest zijn.

De kasten zijn inmiddels weer schoon, waarbij één nieuwe kast geplaatst is en wat onderdelen van andere kasten zijn vervangen. Verder is een 5-tal spreuwen nesten uit de kasten verwijderd. Door het talrijk aanwezige stromateriaal zullen uilen zo’n kast niet snel uitzoeken als nestplaats.

Noodzaak dus om deze kasten te ontdoen van dit overvloedige materiaal en te vervangen door een zacht bed van houtsnippers vermengd met turfmoer.

Wij hebben weer ons best gedaan om het de uilen weer zo comfortabel mogelijk te maken. Het is nu aan hen om onze verwachtingen waar te maken. *(Ger Brink, subwerkgroep Peize)*

Najaar 2021

29 november, een beetje regenachtige dag maar voor de goede zaak op pad. De nestkasten van onze uilen verdienen een bescheiden reiniging, zodat ze volgend jaar weer helemaal bruikbaar zijn. Niet te schoon om herkenbaar te blijven, maar wel ontdaan van te veel uitwerpselen, braakballen en achtergelaten etensresten waardoor er anders nog maar weinig ruimte in de kast over zou zijn om te broeden volgend jaar.

Niet alleen de eigen nestbevuiling vereist een schoonmaakbeurt, want her en der hebben ook spreuwen met graagte gebruik gemaakt van een uilenkast. De vogel is niet groot maar des te groter is de hoeveelheid nestmateriaal die ze een kast inslepen. Complete bossen stro.

Een paar kasten moeten vervangen worden. Weer en wind zorgen voor de nodige slijtage en één kast is belaagd door een ongenode indringer met als gevolg een groot gat aan de achterkant. Al snel is de conclusie “Steenmarter” getrokken, maar we laten onderzoek doen of dat wel zo is. Het gat

kan ook gemaakt zijn door andere dieren of spechten. Als er meer bekend is laten we dat weten en wellicht kunnen we beschermende maatregelen nemen. We zijn in de gelukkige omstandigheid dat we een bescheiden voorraad kasten hebben opgebouwd, waardoor we in onze hele regio dit seizoen geen te kort hebben aan nieuwe huisvesting en zelfs een enkele starter kunnen we voorzien van een kast.

Groot is de verrassing in Donderen. In een hoge eik, een veelal vruchtbare nestkast waar helaas dit jaar geen jongen zijn uitgekomen. De ladder geplaatst en de roep van boven: “er zit een uiltje in”. Onze klimmer had ondanks zijn flinke aantal beklimmingen nog nooit een uil ter plekke gevonden, ook geen uil in de hand kunnen nemen dus. Op de beproefde manier- het uiltje in een linnen tasje- naar beneden meegenomen om de bijna verstopte kast schoon te maken.

Op zo’n moment weet je weer waarvoor je het doet. Uniek, zo’n schitterend dier met kogelronde doordringende ogen. Volledig overtuigd van het eigen bestaan en alles waard om te beschermen en te behouden. Het uiltje bleek niet geringd te zijn, wat doet vermoeden dat het toch een jong van dit jaar zou kunnen zijn of anders een verhuizende uil op zoek naar een nieuwe nestplaats. We zullen het niet weten maar verheugend is het zeker, want Donderen Vries en Yde hebben-voor zover we hebben kunnen constateren- dit jaar geen jongen voortgebracht. In de kast lagen ook een drietal niet uitgebroede eieren. Dat is voor de derde keer dit jaar in deze kast. Blijnbaar is er toch een tekort aan voedsel geweest waardoor de eieren niet zijn uitgebroed. “Parents first” zullen we maar zeggen.

In en rondom Donderen vliegen meerdere Steenuilen. Ze laten zich horen en zien. Volgend jaar in de nawinter gaan we weer inventariseren op geluid en hopen dat de erven en de kasten aantrekkelijk genoeg zijn om gezinnen te stichten al zou het er maar één zijn.

(Ronand Valstar

Steenuilen subgroep Donderen, Vries, Yde)

Wistje datjes...

- .. er aan de strooisellaag van houtsnippers (Steenuil houden niet van stro en hooi) een beetje potgrond wordt toegevoegd om de vochtigheid van de strooisellaag beter te reguleren?
 - .. Steenuilen eieren leggen met een interval van gemiddeld 55 uur, omdat ze pas gaan broeden als het broedsel (bijna) compleet is?
 - .. en de eieren vaak binnen enkele uren na elkaar uitkomen?
 - .. een Steenuilenvrouwtje over het algemeen groter en zwaarder dan het mannetjes is?
 - .. en dat dit fenomeen bij de meeste roofvogels voorkomt?
- (Roel Rijskamp)*

Op nest gevangen volwassen Steenuil in Donderen (eind mei 2021)

.....jonge geleerd.....

Een nieuw boek over Steenuilen

Onlangs verscheen bij Atlas Contact een nieuw deel (nummer 23) in de Vogelserie monografieën. Deze keer “De Steenuil” van de vermaarde uilenbeschermer Ronald van Harxen. Deze man heeft met zijn kompaan Pascal Stroeken meer dan 40 jaar ervaring in de bescherming van Steenuilen in vooral de Achterhoek.

Een boek vol informatie over het leven en beschermen van Steenuilen, anecdotes en bijzondere verhalen. Enerzijds is het een somber verhaal over het in rap tempo verdwijnen van deze uil in grote delen van ons land (de provincie Groningen bijvoorbeeld) en anderszijds hoopvol als gekeken wordt naar de effecten van bescherming.

Duidelijk wordt dat de Steenuil als cultuurvolger (en dat zijn ze in ons land allemaal) in hoge mate afhankelijk is van wat de mens met zijn omgeving doet. Weghalen van hoogstamfruit boomgaarden, knotwilgen en oude schuren zijn voor de nestgelegenheid even fataal als raaigrasvelden en maisaanplant voor hun voedselbehoefte. De Steenuil belijft kleinschalig leefgebied met ruige overhoekjes waarin muizen leven, heggen en bomen waar zich insecten ophouden en open gebied waar vee kan grazen zodat de mest regenwormen en weer andere insecten tot voedsel strekt.

Van de eieren komt gemiddeld 22 procent niet uit (onbevruucht of als embryo al gestorven), een niet onaanzienlijk deel verdwijnt met onbekende oorzaak en van de uitgekomen eieren vliegt ongeveer 60 procent uit. Van die 60 procent haalt dan gemiddeld 40 procent het einde van het eerste jaar niet (o.a. door verkeer, predatie, voedselgebrek, verdrinking). Een uiterst kwetsbaar uiltje dus.

Bijzonder ook zijn de proeven die ze beschrijven met het “marterproof” maken van de kasten.

In Duitsland heeft men met de hand opgevoede Steenmarters in kasten van het nieuwe type (dus met anti-martersluisje) opgesloten. Ongelofelijk maar waar: de marter wist zich met veel gedraai en gewurm uit de kast te bevrijden!

De Steenuil, Ronald van Harxen

www.atlascontact.nl ISBN 978 90 450 39855 Verkrijgbaar bij o.a. www.Veldshop.nl

Anne van der Zijpp

niet uitgekomen eieren uit een kast in Donderen oktober 2021